

Anvisningen gäller tills vidare.

Social- och hälsovårdsministeriets anvisning till kommuner och samkommuner

BESLUT OM FRÅNVARO OCH OM KARANTÄN OCH ISOLERING I ANKNYTNING TILL COVID-19-PANDEMIN

I Finland sprids den pandemi som det nya coronaviruset har orsakat nu långsammare, men det finns fortfarande personer som är smittade. Även om det finns områden som knappt alls har drabbats av covid-19 finns det fortfarande en risk för att flera personer på olika ställen smittas av viruset och att viruset då sprids vidare i ansamlingar. Finland övergår från att hindra spridningen av pandemin till att tillämpa en hybridstrategi som består av testning, spårning, isolering och behandling. De läkare i kommunerna som ansvarar för smittsamma sjukdomar har en nyckelroll när det gäller att bekämpa smittspridningen. Utöver dem behövs dock också både personal- och arbetstidsresurser. Besluten om karantän och isolering är inte bara viktiga för att hindra att pandemin sprids, utan också för att de medborgare som är i karantän eller isolerade ska kunna få de sociala förmåner som de har rätt till.

I lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) finns bestämmelser om metoder för att förhindra att en smittsam sjukdom sprids. Coronavirussjukdomen är en allmänfarlig smittsam sjukdom. Detta möjliggör undersökning och vård mot personens vilja och inverkar på de avgifter som tas ut för vården. I lagen om smittsamma sjukdomar föreskrivs också att ett beslut som gäller att isolera en insjuknad person eller att försätta en smittad person i karantän berättigar till ersättning för lönebortfall till fullt belopp (82 § dagpenning vid smittsam sjukdom). Närmare bestämmelser om ersättningen finns i sjukförsäkringslagen (1224/2004).

Kommunen ska ha en läkare som står i tjänsteförhållande till kommunen och som ansvarar för smittsamma sjukdomar (9 § lagen om smittsamma sjukdomar). Den läkare i kommunen som ansvarar för smittsamma sjukdomar ska utreda arten och utbredningen av en misstänkt eller konstaterad smittsam sjukdom samt vidta behövliga åtgärder för att förhindra att sjukdomen sprids (9 §). Under en pandemi behöver man i arbetet med bekämpningen av smittsamma sjukdomar fatta många sådana beslut som begränsar klientens självbestämmanderätt. Ofta är de en utnämnd person som sköter uppgifterna med detta ensam, men om sjukdomsläget är svårt i någon region kan man behöva utnämna flera läkare som ansvarar för smittsamma sjukdomar. Testet för att konstatera att en person är smittad kan också utföras av någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården med remiss, till exempel av en företagshälsovårdsläkare eller företagshälsovårdare med remiss, men man ska beakta att beslut om karantän eller isolering endast kan fattas av läkare som står i tjänsteförhållande till kommunen och som utnämnts till läkare med ansvar för smittsamma sjukdomar.

En läkare som i samkommunerna för sjukvårdsdistriktet ansvarar för smittsamma sjukdomar styr utredningen av epidemier och smittspårningen inom samkommunen för sjukvårdsdistriktet samt utför utredning av en utbredd epidemi i samarbete med kommunerna (8 §). Samkommunen för sjukvårdsdistriktet ska med dess medicinska expertis styra och stödja bekämpningen av smittsamma sjukdomar i kommunerna och verksamhetsenheterna inom socialvården och hälso- och sjukvården, utveckla diagnostiseringen och behandlingen av smittsamma sjukdomar på regional nivå samt utreda epidemier i samarbete med kommunerna. Sjukvårdsdistriktet ska ha beredskap för bekämpning och vård vid exceptionella epidemier och sörja för utvecklingen av bekämpningen av vårdrelaterade infektioner vid verksamhetsenheterna inom socialvården och hälso- och sjukvården.

Tjänsteläkares beslut som begränsar självbestämmanderätten

En läkare i tjänsteförhållande som i kommunen eller sjukvårdsdistriktet ansvarar för smittsamma sjukdomar kan med stöd av 60 § i lagen om smittsamma sjukdomar besluta att en person som konstaterats eller med fog misstänks ha utsatts för viruset ska hållas i karantän t.ex. i hemmet eller på någon annan plats. Kommunen ska vid behov ordna en lämplig karantänsplats för den som ska försättas i karantän och även svara för hans eller hennes mathållning (68 §). Karantän kan förordnas för högst en månad.

En person som insjuknat eller med fog misstänks ha insjuknat kan hållas isolerad på en verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården (63 §). Isoleringen kan också ske i hemmet, och då ges vården som **hemsjukhusvård** enligt 25 § i hälso- och sjukvårdslagen. Isoleringen får räkna högst två månader och förordnas endast om risken för att sjukdomen ska spridas är uppenbar och sjukdomsspridning inte kan förhindras med hjälp av andra åtgärder. Tiden i isolering kan förlängas för en person med sammanlagt högst sex månader i sänder, om förutsättningarna fortfarande föreligger (66 §).

Beslut om karantän och isolering kan i de ovannämnda situationerna ges oberoende av personens vilja.

En legitimerad läkare inom den offentliga hälso- och sjukvården kan i brådskande fall fatta beslutet om karantän eller isolering för högst tre dagar. Beslutet ska så snart omständigheterna tillåter det föreläggas den läkare som ansvarar för smittsamma sjukdomar för fastställelse.

En läkare som i kommunen ansvarar för smittsamma sjukdomar kan även fatta beslut om att en person ska bli borta från sitt arbete, sin läroanstalt eller sin dagvård i enlighet med 57 § i lagen om smittsamma sjukdomar, om personen inte behöver sjukhusvård. Detta innebär att patienter med lindriga symtom kan behandlas hemma enligt experternas anvisningar.

Rätt att få dagpenning vid smittsam sjukdom enligt 82 § i lagen om smittsamma sjukdomar ha en person som för att förhindra spridningen av en smittsam sjukdom har meddelats ett beslut att bli borta från sitt förvärvsarbete eller ett beslut om att han eller hon ska hållas isolerad eller i karantän. Samma rätt har även vårdnadshavare till ett barn under 16 år, om

barnet av denna orsak har förordnats att hållas hemma och vårdnadshavaren därför är förhindrad att arbeta.

Registrering av beslut om karantän och isolering samt ansökan om förmåner

En läkare som i kommunen (eller sjukvårdsdistriktet) ansvarar för smittsamma sjukdomar fattar ett skriftligt beslut.

Det finns inga nationellt fastställda officiella blanketter. I THL:s materialbank finns blankettmallar som social- och hälsovårdsministeriet har utarbetat som hjälp för organisationer:

<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/koronavirus-covid-19/ohje-eristys-ja-karanteenilomakkeiden-tayttamiseen>

Anvisningar för laboratorier och läkare om anmälan om smittsamma sjukdomar finns här:

<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/seurantajarjestelmat-ja-rekisterit/tartuntatautirekisteri/laboratorion-tartuntatauti-ilmoitus>

<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/seurantajarjestelmat-ja-rekisterit/tartuntatautirekisteri/laakarintartuntatauti-ilmoitus-ja-tartuntatautiepaily>

Med tanke på både patientens och läkarens rättsskydd är det viktigt att komma ihåg att ett beslut som begränsar självbestämmanderätten bör vara ett överklagbart förvaltningsbeslut. I stället för att använda blanketter kan kommunerna också registrera besluten om karantän eller isolering i ärendehanteringssystemet och underteckna dem elektroniskt. Man bör fastställa i förväg hur blanketterna och besluten ska förvaras och behandla ärendena i enlighet med arkivlagen (831/1994), arkivbildningsplanen och dokumentförvaltningens anvisningar. Dessutom ska man iakttä bestämmelserna i social- och hälsovårdsministeriets förordning om journalhandlingar (298/2009).

Läkaren ska göra en anteckning i journalhandlingen om beslutet, till exempel med orden "Beslut om isolering/karantän har getts". Läkaren ska dessutom göra en anmälan om smittsam sjukdom enligt lagen om smittsamma sjukdomar. Ändringen av statsrådets förordning om smittsamma sjukdomar trädde i kraft den 25 maj 2020, och enligt den ska anmälan om smittsam sjukdom för en person som har insjuknat i en svår infektion orsakad av det nya coronaviruset göras av läkaren senast när patientens vårdperiod avslutas.

Det undertecknade (eventuellt elektroniskt) originalbeslutet om karantän eller isolering med en **besvärсанvisning** med instruktioner om hur patienten kan söka ändring ska ges till patienten.

Ansökan om förmån ska klienten eller patienten lämna till FPA själv (dagpenning vid smittsam sjukdom). FPA behöver även en bilaga med beslutet om karantän eller isolering. Förmåner kan också sökas genom ett A läkarintyg, om det innehåller samma uppgifter som blanketten

för isolering eller karantän, dvs. den bestämmelse som utgör grunden för beslutet, och om det har undertecknats av en läkare i tjänsteförhållande som ansvarar för smittsamma sjukdomar.

Ytterligare information

Katri Makkonen, medicinalråd, tfn 0290 516 3 592

Anni-Riitta Virolainen-Julkunen, medicinalråd, tfn 0295 16 3 324, fr.o.m. 1.6.2020

Liisa Katajamäki, regeringsråd, tfn 0295 16 3 329

Kirsi Kaikko, specialsakkunnig, tfn 0295 16 3 545

e-post fornamn.efternamn@stm.fi

Distribution

Kommunerna

Samkommunerna

Sjukvårdsdistrikten

Regionförvaltningsverken

För kännedom

Ålands landskapsregering